

Technika biografického dotazování (dle Toma Wengrafa)

SOC932 Analýza dat/PSY027 Analýza dat – kvalitativní
výzkum
PS 2014

Lenka Formánková

Struktura přednášky

- Jak se ptát/facilitovat proces rozhovoru?
- Jak formulovat úvodní otázku?
- Na co se v rozhovoru zaměřovat a jaká témata rozvíjet?
- Co jsou klíčová témata?
- Jakou roli hrají příběhy o konkrétních událostech?
- Jednotlivé fáze rozhovoru

“Interviewing is rather like a marriage. Everybody knows what it is, an awful lot of people do it, and behind each closed door there is a world of secrets.”

(Oakley ve Fontana and Frey, 2005, p.722)

Principy biografického dotazování

- Spontánní biografické vyprávění není strukturováno otázkami
- Relevanci témat určuje vyprávějící
- Otevřené vyprávění nepřerušovat spíše facilitovat, neverbálně podporovat
- Fritz Schutze – 4 kognitivní figury vyprávění

Jak se ptát/facilitovat proces rozhovoru?

- Otevřené otázky....
- Otázky rozvíjející vyprávění...(později)
- Neinterpretovat...
- Opakovat již řečené – neparafrázovat...
- Dotazovat se na témata chronologicky jak se objevují ve vyprávění...

Otázka sloužící k úvodu do vyprávění

SQUIN: Single Question aimed at Inducing Narrative(s)

Jak víte, zajímám se o (...)

Vyprávějte mi tedy / Mohl(a) byste mi tedy vyprávět **příběh**

1. *poslední(ho)/první(ho) zásadní(ho) mezník(u) ve Vašem životě*
2. *vybraného aspektu vašeho života od – do-*
3. *Vašeho vztahu s osobou, kterou znáte déle než 10 let*
4. *jak se vám změnil pohled*

Zajímají nás/mě všechny události a zážitky které jsou pro Vás osobně důležité. Nemusíte spěchat, máme dost času...můžete začít kde jen Vás napadne...

Já budu poslouchat a nebudu Vás přerušovat. Budu si jen dělat poznámky v případě, že bych se ráda na něco doptala, až skončíte.

Takže prosím...(a zopakujte první větu)

Příklad úvodní otázky z realizovaného výzkumu

Jak víte, dělám výzkum o lidech, kteří jsou ve vztahu, ale nebydlí spolu ve společném bytě nebo domě, mají vlastní oddělené bydlení...

*Takže mohl(a) byste mi vyprávět příběh Vašeho života od doby kdy Vás poprvé napadla myšlenka na možnost žít v dlouhodobém partnerství odděleně?
/ od chvíle, když jste začal(a) žít s Vaším partnerem/ Vaší partnerkou?*

Všechny události a zážitky které jsou pro Vás osobně důležité.

Já budu poslouchat a nebudu Vás přerušovat. Budu si jen dělat poznámky v případě, že bych se ráda na něco doptala, až skončíte. Nemusíte spěchat, máme dost času...můžete začít kde jen Vás napadne...

Tedy prosím vyprávějte o vašem životě od doby kdy Vás napadla možnost žít v dlouhodobém partnerství odděleně jako možnost.

Připravení vlastní úvodní otázky

Hlavní otázka mého výzkumu je?

Centrální výzkumná otázka toho rozhovoru je?

Koho se dotazují?

Fáze biografického rozhovoru

- První fáze – volné vyprávění
 - Dotazující se: Dána úvodní otázka
 - Dotazovaný: přichází s hlavní částí vyprávění a přináší biografickou sebe-prezentaci
 - Dotazovaný: aktivně naslouchá a dělá si poznámky
- Mezihra/přestávka – Dotazující vybírá témata pro otázky
- Druhá fáze – aktivní dotazování
 - Dotazování se na témata z první části rozhovoru
 - Snaha získat výpovědi/příběhy o konkrétních událostech (PIN)

Poznámky během interview a po něm

- Klíčové pro průběh rozhovoru
- Doslovné záznamy toho, co osoba řekla
- Po skončení obecný dojem z interview, klíčová témata
- Co s biografickými daty?

**PŘÍBĚHY O KONKRÉTNÍCH
UDÁLOSTECH?**

Na co se v rozhovoru zaměřovat a jaká témata rozvíjet - doptávání I

Zaměření se na období v životě

Můžete mi říci více o době, kdy jste byl/byla....(student/ka, matka, dítě..)

Zaměření se na proces, vyjádření zájmu vědět, co se změnilo

Můžete mi říci o době, kdy jste byl na Erasmu, od prvního dne kdy jste přijel, do posledního dne pobytu/příjezdu domů?

Zaměření se na jedno specifické téma ze života dotazované/ho od začátku určitého časového období

Můžete mi více říci o vašich rodičích? Od vašich nejranějších vzpomínek až do současnosti...

Na co se v rozhovoru zaměřovat a jaká témata rozvíjet - doptávání II

Zaměření se na specifické situace už zmíněné během interview

Říkal jste XX, můžete mi říci, vyprávět mi o tom více/ říci detailně, co se stalo?'

Iniciování vyprávění, které pomůže objasnit dříve zmínění tvrzení

Můžete si vybavit situaci, kdy se, jak jste říkala, Váš manžel choval agresivně?

Zaměření se na obecnou zkušenost/ přenesenou znalost

Pamatujete si, co Vaše matka říkala o tom, jaký jste byl, když jste byl malý?

Před interview interview

- Při prvním kontaktu vysvětlit, co je téma výzkumu, ne zbytečné detaily
- Upozornit k čemu výzkum slouží a že budete nahrávat
- Upozornit, že sběr dat trvá několik hodin
- Zajistit místo, které bude oběma dobře a budou dobré podmínky na nahrávání

Začátek rozhovoru – fáze jedna

- T: Tak můžete vyprávět.
- R: Vlastně když jsme se seznámily, tak jsem byla v jiném vztahu, relativně dlouho, nebo už několik let trvajícím a pak byla fáze 3 roky, kdy jsme se svojí současnou partnerkou tak nějak poznávaly, oťukávaly. A hodně jsme si rozuměly a já jsem říkala-, že nechci opustit svou současnou nebo tehdejší partnerku, že nějak jsem si to nedovedla představit. A ten poslední rok už byl takový docela-, už i tehdy jsem to tak vnímala a teď to tak vidím čím dál víc, jako takový krizový, že jsem tak jako seděla na dvou židlích. Tak na nich jsem seděla v podstatě od začátku, ale to už bylo takový, ten poslední rok-, taková patová situace. Pak moje tehdejší partnerka se zeptala, jak to bude dál. Tak jsem říkala, že chci zůstat tady s touhle, s Luckou. A pak začala taková ta fáze toho rozchodu, stěhování a pak zabydlování se s Luckou. Tak. (odmlka). Já nejsem tak upovídáná jako Lucka, asi těch doplňujících otázek u mě bude muset být víc. ((smích))